

Oponentský posudek disertační práce

Mgr. Emmanuel Mora Iglesias, *Die Ursachen des Dritten römisch-makedonischen Krieges*

Autor ve své rozsáhlé práci podává důkladný rozbor okolností, které vedly k rozpoutání třetí makedonské války (171 - 168 př. Kr.), a na jeho základě se pokouší přispět rovněž k obecnější diskusi o charakteru především římské zahraniční politiky, zejména také k otázce, nakolik římské vojenské akce byly vedeny defenzivními či agresivními motivy. Třebaže se daným tématem z různých aspektů zabývala řada badatelů, s jejichž díly je autor dobře obeznámen, předkládaná disertace napomáhá hlubšímu poznání příčin války v jejich komplexnosti, neboť autor je zkoumá z různých úhlů pohledu, na základě analýzy pramenů nastiňuje možné hypotézy výkladu, které ve svém souhrnu poskytují celistvý obraz událostí, jež válce předcházely, i motivací obou stran konfliktu.

Novost přístupu ke zvolenému tématu se zakládá především na tom, že autor se inspiroval knihou G. Allisona a Ph. Zelikowa *Essence of Decision*, jež zkoumá kubánskou krizi v roce 1962. Ze tří výkladových modelů, jež její autoři použili, převzal Mora první beze změny, avšak druhý a třetí adaptoval pro poměry starověkého světa a v takto modifikované podobě mu posloužily jako základ mnohostranné analýzy příčin třetí makedonské války. Ve druhé kapitole své práce nejprve všechny tři modely charakterizuje v obecnější rovině a v následujících kapitolách, třetí až páté, jich pak využívá pro důkladný rozbor faktorů, které měly či mohly mít vliv na rozhodování obou účastníků válečného konfliktu.

Na základě prvního modelu zkoumá politické uvažování a jednání obou hlavních aktérů války, Říma a Makedonie, jako celku, zabývá se zejména různými motivy, které mohli mít pro vedení války. Druhý model pak zkoumá konkrétní podíl římských i makedonských politických institucí v tomto procesu a třetí se pokouší postihnout zájmy neformálních uskupení v Římě, tj. mocných rodin nobility, jejichž předáci měli rozhodující politický vliv. Svůj výklad Mora opírá o důkladnou znalost faktografie, mj. podrobně charakterizuje politické instituce a vojenský potenciál obou protivníků či jednotlivé protagonisty politických jednání. Jako rovnocenné předestírá různé hypotézy, kupř. v případě římských pohnutek k vedení války postupně probírá možnosti, že Římany k válce vedly závazky ke spojencům, *metus hostilis*, hegemoniální snahy či ekonomické zájmy. Závěr každé z kapitol přináší stručné shrnutí problematiky, celkové závěry pak obsahuje šestá kapitola.

Výše uvedené kapitoly představují jádro Morova výkladu, který však v úvodu práce doplňuje stručný nástin politické situace ve Středomoří od počátku 2. století př. Kr., pasáž věnovaná charakteristice římské mocenské politiky, důkladný rozbor pramenů, literárních i nápisných, a kritické posouzení novodobé historiografie. V závěru práce je přehled antických pramenů a použité odborné literatury, seznam členů římského senátu v roce 172 př. Kr., znění některých zásadních pramenů a mapky a plány.

Morova disertační práce nesporně původním způsobem přispívá nejen k prohloubení našeho poznání různých faktorů, které vyvolaly třetí makedonskou válku, ale aplikací obecných modelů i k obecnější charakteristice římské mocenské politiky. K těmto pozitivům se však bohužel druží i mnohé její negativní stránky. Autor se na některých místech nevyvaroval omylů a nepřesností: např. co se týče důvodů, které vedly ke druhé punské válce, uvádí, že to byla vzpoura iberských a punských měst, která protestovala proti novým daňovým plánům Říma (str. 20); censoři prý každoročně přezkoumávali členy senátu (str. 58); Filip V. byl podporován Římany ve válce proti Antiochovi III. (str. 76); Římané se obávali, že by Perseus mohl uzavřít spojenectví s Hannibalem (str. 108). Některé z výše jen ve výběru uvedených omylů jdou zřejmě na vrub nepřiliš dobré znalosti německého jazyka i nepřiliš pečlivé kontrole textu, v němž je řada gramatických chyb, nejasných formulací i nesprávně a nejednotně psaných řeckých i latinských jmen a pojmů. Z dalších formálních nedostatků uvedme v některých případech nestandardní a někdy nepřesné citování pramenů i sekundární literatury (zvl. RE), v seznamu pramenů nerozlišení mezi překlady a edicemi, u nichž chybí údaje o vydavatelích. Nepřehledné je někdy členění textu, např. titulek na str. 9 slibuje vyličení politické situace mezi lety 197 - 171, avšak ve skutečnosti se zde hovoří jen o událostech do roku 183, zatímco další výklad obsahuje jiný oddíl uvedený samostatným titulkem na str. 12.

I vzdor uvedeným nedostatkům, které jsou převážně pouze formálního rázu, lze disertační práci Mgr. Mory doporučit jako podklad k obhajobě, neboť v ní prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce, což je patrné i ze stylizace jejího resumé.

V Praze dne 28. 4. 2008

PhDr. Jan Souček, CSc.